

Valmistelija

Kirjastotoimenjohtaja Aino Satama,
044 581 1488, aino.satama@suomussalmi.fi

Selostus

Suomussalmen kunnankirjaston ja oppilaitosten välistä yhteistyötä vahvistetaan kokonaisvaltaisella periaatesopimuksella ja siihen liittyvillä suunnitelmilla. Yhteistyö kattaa perusopetuksen ja lukion ja perustuu kirjastolakiin (1492/2016), perusopetuksen sekä lukion opetussuunnitelman perusteisiin sekä kansalliseen lukutaitostrategiaan 2030.

Kirjaston ja koulutuksen toimijoiden tavoitteet ovat yhteneväisiä: lukutaidon, monilukutaidon sekä tiedonhankinta- ja hallintataitojen kehittäminen, kulttuuriosallisuuden vahvistaminen sekä elinikäisen oppimisen tukeminen. Kirjasto toimii oppimisympäristönä, asiantuntijana ja kulttuuritoimijana, joka täydentää opetusta ja tuo siihen uusia sisältöjä.

Yhteistyö organisoidaan suunnitelmallisesti hyödyntäen Seinäjoen erten kehittämiä yhteistyömalleja, joissa toiminta etenee portaittain eri ikäluokissa. Mallin mukaisesti yhteistyö muodostaa oppimispolun varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle. (Seinäjoen erte = Lasten ja nuorten lukemista ja lukutaitoa edistävien kirjastopalvelujen valtakunnallinen erityistehtävä, jonka Opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt Seinäjoen kaupunginkirjastolle).

Yhteistyön keskeiset tavoitteet ovat:

- edistää lukemista ja kirjallisuusharrastusta
- vahvistaa monilukutaitoa ja medialukutaitoa
- kehittää tiedonhankinnan, lähdekriittisyyden ja tiedonhallinnan taitoja
- tutustuttaa oppilaat kirjaston palveluihin ja opettaa niiden itsenäistä käyttöä
- turvata yhdenvertaiset mahdollisuudet kirjastopalvelujen käyttöön

Yhteistyö tukee opetussuunnitelmien laaja-alaista osaamista ja erityisesti monilukutaitoa, kulttuuriosaamista sekä vuorovaikutustaitoja.

Toteuttaminen ja sisältö

Yhteistyö toteutetaan koko kunnan tasolla yhtenäisellä, vuosiluokittain etenevällä mallilla. Toimenpiteet kirjataan yhteistyösuunnitelmaan, jonka nimi on Jyskyn ja Ranstakan lukupolku. Kirjasto tiedottaa Jyskyn ja Ranstakan lukupolusta kouluille ja oppilaitoksille, jotta sisällöt voidaan liittää koulujen lukuvuosisuunnitelmiin. Alkuvaiheessa Jyskyn ja Ranstakan lukupolku ulottuu perusopetuksesta lukioon. Myöhemmin yhteistyösuunnitelmat laaditaan varhaiskasvatuksesta alkaen ulottumaan koko toiselle asteelle. Jyskyn ja Ranstakan lukupolku on osa Suomussalmen kulttuurikasvatussuunnitelmaa (SIVL 27.5.2026) sanataiteen ja kirjallisuuden tuntemuksen osalta.

Perusopetuksessa yhteistyö etenee vähintään seuraavalla minimitasolla:

- vuosiluokat 0–2: kirjastoon tutustuminen, kirjastokortti, lukemaan innostaminen

- vuosiluokat 3–6: kirjavinkkaus, sanataide, tiedonhaun perusteet
- vuosiluokat 7–9: syventävä tiedonhaku, lähdekritiikki, kirjallisuuden tuntemus

Keskeisiä työmuotoja ovat ohjatut kirjastokäynnit, kirjavinkkaus, työpajat, tiedonhankinnan opetus ja kirjailijavierailut.

Lukion osalta yhteistyö kytketään erityisesti oppiaineiden opetukseen, erityisesti äidinkieleen ja kirjallisuuteen sekä tiedonhankintataitoihin.

- opiskelijoille tarjotaan opastettu kirjastokäynti ja tiedonhaun ohjaus
- kirjasto osallistuu kirjallisuuden opetukseen (esim. vinkkaus, lukupiirit, kirjaketit)
- toteutetaan mediakasvatuksen ja kirjoittamisen työpajoja
- mahdollistetaan kirjailijavierailut ja osallistuminen tapahtumiin

Tavoitteena on, että jokaisella opiskelijalla on vähintään yksi merkityksellinen kirjastokontakti opintojen aikana.

Vastuut, seuranta ja arviointi

Yhteistyön toteutumisesta vastaavat kirjaston ja sivistyspalvelujen johto. Käytännön toteutuksesta vastaavat koulujen luokan- ja aineenopettajat ja kirjaston yhteyshenkilö.

Toimintaa arvioidaan vuosittain, ja sitä kehitetään palautteen, tilastotietojen ja tarpeiden perusteella.

Taloudelliset vaikutukset

Yhteistyö toteutetaan pääosin olemassa olevien resurssien puitteissa. Lisäksi kirjaston talousarviossa varaudutaan vuosittain:

- kirjavinkkauksiin ja työpajoihin
- kirjailijavierailuihin
- mahdollisiin muihin ostopalveluihin

Sivistysjohtajan esitys

Sivistyslautakunta päättää:

- hyväksyä kirjaston ja oppilaitosten (perusopetus ja lukio) yhteistyön periaatesopimuksen
- hyväksyä Jyskyn ja Ranstakan lukupolun otettavaksi käyttöön kaikissa kunnan oppilaitoksissa varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle
- edellyttää, että yhteistyö toteutetaan Seinäjoen erten mallin mukaisena systemaattisena oppimispolkuna
- velvoittaa sivistyspalvelut huolehtimaan yhteistyön vuosittaisesta arvioinnista ja kehittämisestä
- että toimintaan varataan tarvittavat määrärahat vuosittain talousarviossa

Päätös

Esitys hyväksyttiin.

**Toimeksi
Tiedoksi**

Suomussalmen kirjasto, perusopetuksen koulut
Suomussalmen kirjasto, perusopetuksen koulut
